

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова

ЗАТВЕРДЖУЮ

В. о. декана факультету
міжнародних економічних
відносин та туристичного бізнесу
Тетяна МІРОШНИЧЕНКО

“28” серпня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ В МИТНІЙ СПРАВІ»

рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)
галузь знань – 29 «Міжнародні відносини»
спеціальність – 292 «Міжнародні економічні відносини»
освітня програма – «Міжнародна логістика і митна справа»
вид дисципліни – за вибором
факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

2024/2025 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

“28” серпня 2024 року, протокол №19

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

Майборода О.Є. - к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова

Протокол від “26” серпня 2024 року № 19

В.о. завідувача кафедри міжнародних економічних відносин імені Артура Голікова

(підпис)

Анна ЗАЙЦЕВА

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми (керівником проектної групи) «Міжнародна логістика і митна справа» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Гарант освітньо-професійної програми (керівник проектної групи) «Міжнародна логістика і митна справа» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Наталія НЕПРЯДКІНА

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол від “28” серпня 2024 року № 16

Голова науково-методичної комісії факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

(підпис)

Олена МИКОЛЕНКО

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра міжнародних економічних відносин та логістики

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

В.о. директора

Навчально-наукового інституту

«Каразінський інститут

міжнародних відносин та

туристичного бізнесу»

Микола ПИСАРЕВСЬКИЙ

2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ В МИТНІЙ СПРАВІ»

рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

галузь знань – 29 «Міжнародні відносини»

спеціальність – 292 «Міжнародні економічні відносини»

освітня програма – «Міжнародна логістика і митна справа»

вид дисципліни – за вибором

ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

2024 / 2025 навчальний рік

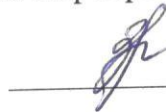
Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»
17 вересня 2024 року, протокол № 2

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ:

Ольга Майборода - к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин та логістики ННІ «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин та логістики
Протокол № 2 від 9 вересня 2024 року

В.о.завідувача кафедри

Анна ЗАЙЦЕВА

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Міжнародна логістика і митна справа» за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти

Гарант освітньо-професійної програми «Міжнародна логістика і митна справа» за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти

Наталія НЕПРЯДКІНА

Програму погоджено науково-методичною комісією Навчально-наукового інституту «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»
Протокол № 1 від 17 вересня 2024 року

Голова науково-методичної комісії

Ганна ПАНАСЕНКО

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Інформаційні системи та технології в митній справі» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Міжнародна логістика і митна справа» підготовки бакалавра за спеціальністю 292 «Міжнародні економічні відносини»

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. **Мета викладання** навчальної дисципліни «Інформаційні системи та технології в митній справі» є отримання спеціальних знань та одержання практичних навичок з використання інформаційних систем і технологій в зовнішньоекономічній діяльності, оброблення зовнішньоекономічної інформації сучасним програмним забезпеченням. Опанування теоретичних основ для організації діяльності, котра спрямована на реалізацію впровадження інформаційної підтримки основних процесів діяльності митних органів під час виконання завдань та функцій, покладених на них законодавством України, з метою підвищення їх ефективності.

1.2. **Основними завданнями** вивчення дисципліни є:

- формування наступних загальних компетентностей:

ЗК3. Здатність навчатися та бути сучасно навченим.

ЗК5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК7. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.

ЗК8. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК12. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

- формування наступних фахових компетентностей:

ФК14. Здатність спілкуватися на професійному та соціальному рівнях з використанням фахової термінології, включаючи усну і письмову комунікацію державною та іноземними мовами.

ФК16. Здатність постійно підвищувати теоретичний рівень знань, генерувати й ефективно використовувати їх в практичній діяльності.

1.3. **Кількість кредитів** –3.

1.4. **Загальна кількість годин**–90 год.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
За вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2-й	
Семестр	
4-й	
Лекції	
16 год.	
Практичні, семінарські заняття	
16 год.	- год.
Лабораторні заняття	
- год.	- год.
Самостійна робота	
58 год.	
Індивідуальні завдання	
- год.	

1.6. Загальні результати навчання:

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти мають досягти наступних результатів:

ПРН1. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, усвідомлюючи необхідність навчання впродовж усього життя, у тому числі в сфері міжнародної логістики та митної справи, проявляти толерантність та готовність до інноваційних змін.

ПРН3. Використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології, програмні пакети загального і спеціального призначення.

ПРН7. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.

ПРН23. Усвідомлювати необхідність навчання впродовж життя з метою підтримки професійної компетентності на високому рівні.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Інформаційні системи та їх роль в управлінні

Тема 1. Основні поняття, проблеми і роль інформаційних технологій та інформаційних систем.

Поняття інформаційної системи. Елементи процесу управління організаційно-економічним (соціальним) об'єктом та взаємозв'язок між ними. Керуюча система. Інформаційне середовище. Автоматизована система. Відмінності у визначенні поняття інформаційні системи. Компонентна структура інформаційної системи.

Тема 2. Типова структура і склад інформаційних систем.

Завдання інформаційних систем — це виробництво інформації. **Інформаційна технологія** — це спосіб перетворення інформації. Типи інформаційних систем. Структура інформаційних систем. Інформаційні автоматизовані системи управління технологічними процесами.

Тема 3. Єдина автоматизована інформаційна система Державної митної служби України.

Історія розвитку єдиної автоматизованої інформаційної системи державної митної служби України. Призначення та основні принципи побудови ЄАІС Держмитслужби України. Основні завдання Створення ЄАІС. Структура, склад та функції єдиної автоматизованої інформаційної системи. Автоматизована система митного оформлення «Інспектор» (АСМО). Європейські системи митного оформлення - німецька «АТЛАС», польська «ЦЕЛІНА».

Тема 4. Технологічне забезпечення інформаційних систем у митній справі.

Класифікація та кодування інформації. Вимоги до уніфікованої системи документів. Уніфікована система документації (УСД). Уніфікована система зовнішньоторговельної документації. Уніфікована форма документа (УФД). Класифікація державної управлінської документації. Уніфікована система управлінської документації.

Розділ 2. Електронний обмін інформацією.

Тема 5. Міжнародні стандарти електронного обміну даними.

Електронний обмін даними — це міжкомп'ютерний обмін діловими, комерційними та фінансовими електронними документами. Схема перетворення форматів для двох підприємств у різних країнах. Міжнародний стандарт електронного обміну даними для адміністрації, торгівлі і транспорту (EDIFACT). Міжнародний стандарт відкритої торгівлі через Інтернет (OBI). Міжнародний стандарт електронного обміну даними EANCOM.

Тема 6. Захист інформації в інформаційних системах.

Захист інформаційних ресурсів від несанкціонованого доступу. Порушник — користувач, який здійснює несанкціонований доступ до інформації. Загроза несанкціонованого доступу. Загрози конфіденційності. Загрози цілісності (несанкціонованої зміни) інформації. Загрози доступності інформації та ресурсів самої інформаційної системи.

Тема 7. Програмне забезпечення ЄАІС державної митної служби України.

Міжнародна конвенція про спрощення та гармонізацію митних процедур (Киотська конвенція). Процедура електронного декларування товарів. Автоматизована система митного оформлення (АСМО). Програма "Інспектор". Програмне забезпечення "Квитанція МД-1". Програмні комплекси для декларування товарів суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності.

Тема 8. Концепція створення Електронної митниці.

"Електронна митниця" — це не тільки утворення декількох країн. Це — майбутнє митної спільноти світу. Закон України "Про електронні документи та електронний документообіг". Обґрунтування та мета створення Електронної митниці.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	Усього	у тому числі				
л		п	ла	ін	с	
о	б	д	р			
1	2	3	4	5	6	7
Розділ 1. Інформаційні системи та їх роль в управлінні						
Тема 1. Основні поняття, проблеми і роль інформаційних технологій та інформаційних систем	12	2	2			8
Тема 2. Типова структура і склад інформаційних систем	11	2	2			7
Тема 3. Єдина автоматизована інформаційна система Державної митної служби України.	11	2	2			7
Тема 4. Технологічне забезпечення інформаційних систем у митній справі	11	2	2			7
Разом за розділом 1	45	8	8			29
Розділ 2. Електронний обмін інформацією						
Тема 5. Міжнародні стандарти електронного обміну даними	11	2	2			7
Тема 6. Захист інформації в інформаційних системах	11	2	2			7
Тема 7. Програмне забезпечення ЄАІС державної митної служби України	12	2	2			8
Тема 8. Концепція створення «Електронної митниці»	11	2	2			7
Разом за розділом 2	45	8	8			29
Усього годин	90	16	16			58

4. Теми семінарських (практичних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Основні поняття, проблеми і роль інформаційних технологій та інформаційних систем	2
2.	Типова структура і склад інформаційних систем	2
3.	Єдина автоматизована інформаційна система Державної митної служби України.	2
4.	Технологічне забезпечення інформаційних систем у митній справі	2
5.	Міжнародні стандарти електронного обміну даними	2
6.	Захист інформації в інформаційних системах	2
7.	Програмне забезпечення ЄАІС державної митної служби України	2
8.	Концепція створення «Електронної митниці»	2
	Разом	16

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1.	Підготуватися за рекомендованою літературою до питань, винесених на практичні заняття за темою 1 "Основні поняття, проблеми і роль інформаційних технологій та інформаційних систем". Прочитати рекомендовані наукові статті. Підготуватися до дискусії	8
2.	Підготуватися за рекомендованою літературою до питань, винесених на практичні заняття за темою 2 "Типова структура і склад інформаційних систем". Прочитати рекомендовані наукові статті. Підготуватися до дискусії	7
3.	Підготуватися за рекомендованою літературою до питань, винесених на практичні заняття за темою 3 "Єдина автоматизована інформаційна система Державної митної служби України.". Прочитати рекомендовані наукові статті. Підготуватися до дискусії	7
4.	Підготуватися за рекомендованою літературою до питань, винесених на практичні заняття за темою 4 "Технологічне забезпечення інформаційних систем у митній справі". Прочитати рекомендовані наукові статті. Підготуватися до дискусії	7
5.	Підготуватися за рекомендованою літературою до питань, винесених на практичні заняття за темою 5 "Міжнародні стандарти електронного обміну даними ". Прочитати рекомендовані наукові статті. Підготуватися до дискусії	7
6.	Підготуватися за рекомендованою літературою до питань, винесених на практичні заняття за темою 6 " Захист інформації в інформаційних системах". Прочитати рекомендовані наукові статті. Підготуватися до дискусії	7
7.	Підготуватися за рекомендованою літературою до питань, винесених на практичні заняття за темою 7 "Програмне забезпечення ЄАІС державної митної служби України". Прочитати рекомендовані наукові статті. Підготуватися до дискусії	8
8.	Підготуватися за рекомендованою літературою до питань, винесених на практичні заняття за темою 8 "Концепція створення «Електронної митниці» ". Прочитати рекомендовані наукові статті. Підготуватися до дискусії	7
	Разом	58

6. Індивідуальне завдання

Навчальним планом не передбачено.

7. Методи навчання

Методи навчання – взаємодія між викладачем і студентом, під час якої відбувається передача та засвоєння знань, умінь і навичок від викладача до студента, а також самостійної та індивідуальної роботи студента.

При проведенні визначених планом видів занять використовуються такі методи:

1. Під час викладення навчального матеріалу:
 - словесні (бесіда, пояснення, розповідь, інструктаж);
 - наочні (ілюстрування, демонстрування, самостійне спостереження);
 - практичні (вправи, практичні роботи, дослідні роботи).
2. За організаційним характером навчання:
 - методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності;

- методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності;
- методи контролю та самоконтролю у навчанні;
- бінарні (поєднання теоретичного, наочного, практичного) методи навчання.

3. За логікою сприймання та засвоєння навчального матеріалу: індуктивно-дедукційні, репродуктивні, прагматичні, дослідницькі, проблемні тощо.

8. Методи контролю

Контрольні заходи проводяться з метою оцінки рівня підготовки студентів з дисципліни на різних етапах її вивчення і здійснюються у вигляді поточного та підсумкового семестрового контролю (заліку).

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять у формі усного опитування, виступів студентів при обговоренні питань; виконання практичних робіт; у формі поточного письмового тестування (дистанційно на платформі Moodle в дистанційному курсі «Інформаційні системи та технології в митній справі», режим доступу <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=5015>), самостійної роботи студентів тощо.

За несвоєчасне виконання практичних робіт в установлений термін кількість балів зменшується.

Семестровий підсумковий контроль проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового заліку в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному даною програмою дисципліни.

Оцінка успішності студента з дисципліни є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням оцінок засвоєння окремих розділів.

9. Схема нарахування балів

В основу рейтингової системи навчання покладено принцип накопичення балів за певний період навчання (розділ, семестр, рік), які студент отримує за виконання різних видів діяльності. Сума цих балів виступає в ролі кількісного показника якості роботи студента.

Поточний контроль та самостійна робота		Разом	Залікова робота	Сума
Розділ 1	Розділ 2	60	40	100
T1-T4	T5-T8			
30	30			

Поточний контроль – 60 балів. З них:

-40 балів (активна робота на практичних заняттях 6 балів за кожне заняття, що передбачає вирішення практичних завдань);

-20 балів (10*2 поточний тестовий контроль).

Підсумковий семестровий контроль здійснюється під час проведення заліку. Загальна кількість балів за успішне виконання залікових завдань – 40. Час виконання – до 80 хвилин

Вміст залікового білета й оцінювання відповідей на заліку:

- 20 балів (теоретичне питання);

- 10 балів (надати визначення 2 поняттям, кожне з яких має вагу в 5 балів);

- 10 балів (5 тестових питань x 2 бали);

За бажанням студент має можливість обрати тестову форму залікового білета (білет містить 20 тестових завдань, студент одержує 2 бали за кожну вірну відповідь)

За підсумками поточного та підсумкового контролю студент може набрати від 0 до 100 балів включно.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	зараховано
70-89	
50-69	
1-49	не зараховано

10. Рекомендована література Основна література

1. Макаренко А. В., Приймаченко Д. В. Попередні рішення в сфері митної справи: монографія. – Серія: “Митна політика” – Дніпро: Університет митної справи та фінансів, 2022. – 173 с.
2. Митний кодекс України: станом на 2 вересня 2019 р. (відпов. офіц. текстові). – Київ: Право, 2019. – 428 с.
3. Митне право: навч. посіб./ О. П. Рябченко, В. Я. Мацюк, В. В. Чмелюк, І. П. Петрова [та інш.] ; за заг. ред. к.ю.н. І. П. Петрової; Ун-т держ. фіскал. служби України. – Ірпінь: ВПЦ УДФСУ, 2020. – 470 с. – (Серія «Податкова та митна справа в Україні», т. 140).
4. Податковий Кодекс України від 02.12.2010 №2755-VI
5. Митний Кодекс України від 13.03.2012 № 4495-VI
6. Господарський Кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV.
7. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» 16 квітня 1991 року № 959-XII
8. Закон України від 21.12.2010 №2829-VI «Про митний тариф України».
9. Мушенко В. Адміністративно-правові засади реалізації принципів митного оформлення в системі митної політики України. Адміністративне право і процес. №7, 2020, С.158-162
10. Несторишен І. В., Бережнюк І. Г., Брендак А. І. Система управління митними ризиками в контексті спрощення митних процедур. Modern Economics. № 22, 2020. С. 59-63.
11. Чумак В. В. Особливості діяльності митних органів щодо протидії контрабанді. Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е. О. Дідоренка. Том 3 № 91, 2020, С.320-327

Допоміжна література

1. Система управління ризиками в державній митній справі України моногр. / за заг. ред. О. А. Фрадинського. Хмельницький, 2019. 282 с.
2. Фінансово-економічні аспекти реалізації митної політики України: Збірник тез доповідей та матеріалів учасників круглого столу студентського Науково-практичного гуртка митної справи кафедри фінансового менеджменту. – 16 грудня 2020 р. – Львів: ФУФБ, 2020. – 98 с.
3. Прийняття управлінських рішень : навчальний посібник / Ю.Є. Петруня, Б. В. Літовченко, Т. О. Пасічник та ін. за ред. Ю. Є. Петруні. — Дніпро : Університет митної справи та фінансів, 2020. – 276 с.

4. Туржанський В. А., Несторишен І. В. Система аналізу та управління ризиками в контексті забезпечення митної безпеки України. Центральнoукраїнський науковий вісник. Кропивницький. Економічні науки вип. 35. Кропивницький : ЦНТУ, 2019. С. 24-32.
5. Особливості та проблеми здійснення митного контролю в контексті європейської інтеграції. О. Красівський, В. Товт. Аспекти публічного управління Том 9 № 1, 2021, С.106-112
6. Міжнародна конвенція про спрощення і гармонізацію митних процедур (Київська конвенція) від 18 травня 1973 р.
7. Regulation (EC) № 450 of the European Parliament and of the Council of 23 April 2008 laying down the Community Custom Code (Modernized Customs Code). Official Journal of European Communities. L 145, 1. P. 67.

11.Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. <http://www.ukrstat.gov.ua> - сайт Державної служби статистики України
3. <https://bank.gov.ua> - офіційний сайт НБУ
4. <https://www.business.ua> – сайт газети «Бізнес»
5. <https://companion.ua> – сайт новин українського бізнесу.
6. <https://www.business.ua> – сайт «Ділова преса»
7. <https://customs.gov.ua> - офіційний сайт Державної митної служби України
8. <http://translogistics.com.ua> – сайт журналу «Транспорт і логістика»
9. <http://finukr.org.ua> – сайт журналу «Фінанси України»
10. <https://logist.fm/journal/recent> - сайт журналу «Дистрибуція та логістика»
11. <https://mfa.gov.ua> – офіційний сайт міністерства закордонних справ України
12. <https://www.mof.gov.ua/uk> – офіційний сайт Міністерства фінансів України
13. <https://www.rada.gov.ua> – офіційний сайт ВР України
14. <https://www.worldbank.org> – офіційний сайт Світового банку
15. <https://www.wto.org> – офіційний сайт СОТ

12.Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непоборної сили

В умовах дії форс-мажорних обмежень освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів / розпоряджень ректора або за змішаною формою навчання або повністю дистанційно в синхронному режимі.

Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких обмежень з заборонаю відвідування ЗВО студентам надається можливість скласти **залік в тестовій формі дистанційно на платформі Moodle** в дистанційному курсі «Інформаційні системи та технології в митній справі», режим доступу <https://moodle.karazin.ua/course/view.php?id=5015>.